

גרמניה שאחרי

גרמניה של היום שינתה את אופייה לפחות מעל פני השטח. יהודים רבים מתגוררים שם כשהקהילה פורחת וגדלה. ראשי הקהילה נלחמים על כל נשמה יהודית שגלתה. הרב קליין רבה של פונקפורט: "מתוך עשרה ילדים בכיתה, ישאר רק יהודי אחד. כשבעים אחוז מתוך אלו שיתחתנו, יעשו זאת בנישואים מעורבים ל"ע. וזאת עיקר העבודה. הדאגה לגזע היהודי ושמירה על שורשיו".

**הילה פאלח, גרמניה
צילומים: רפאל הרליך**

ישנם כאלה שאפילו לא מבחינים בין בית כנסת לבין כנסייה והקשר היחיד שלהם אל היהדות, הוא העובדה שבדרכון שלהם מופיעה המילה "יהודי". היטמעותם של המהגרים הללו בקרב הקהילות היהודיות, גרמה להגברת תופעת ההתבוללות הקשה, שאפיינה את יהדות גרמניה במהלך המאתיים השנים האחרונות.

תנועת ההשכלה

משה מנדלסון, מראשי תנועת ההשכלה שאמר תמיד: "הייה יהודי בביתך ואדם בצאתך", הקים בשנת 1778 בברלין גימנסיה יהודית, כאשר מרבית המורים בה לא היו יהודיים. מבין כל אנשי החינוך בגרמניה, ראשי הגימנסיה החליטו לבחור דווקא בכומר פרוטסטנטי שיהיה מורה לעברית. צעד זה היה נסיון לאותת לגרמנים שהיהודים מבקשים להיות חלק בלתי נפרד מהתרבות הגרמנית.

תנועת ההשכלה היא שהצמיחה מאוחר יותר את התנועה הרפורמית, שהתפשטה גם למרכז אירופה ולארצות הברית. בשנת 1928, התכנסה ועידה ראשונה של התנועה הרפורמית בברלין. כשהנאצים באותם ימים השיגו רק שלושה אחוזים מקולות הבוחרים, ונראה היה שמגמת טשטוש הזהות היהודית והמרתה בתרבות הגרמנית, הגשימה את הצפיות.

לאחר חמש שנים כבר היה ניתן להבין שככל

ולקבל את המשכורת בלי בעיות ובלי שביתות.

שוד ושבר

בתחילת שנות השלושים, לפני פרוץ מלחמת העולם השנייה, הגיע מספרם של היהודים בגרמניה ללמעלה מחצי מיליון. אך לאחר השואה נותרו בה רק אלפים בודדים, מאוחר יותר הצטרפו אליהם עוד אלפים שהגיעו לגרמניה כפליטים, במסגרת חיפושם אחר קרובי משפחה ששרדו את השואה.

למהגרים היהודים שהגיעו לגרמניה היה אינטרס להצטרף לקהילה היהודית מסודרת. וזאת מכיוון שהיא מעניקה להם שירותים נוספים על אלו שמציעים להם הרשויות, כגון חינוך מסובסד, ליווי סוציאלי צמוד, קורסים בהכרת החוק הגרמני ועוד. מעבר לכך במסגרת הקהילות פועלים עוד הרבה ארגונים הנותנים סיוע בהשגת מצרכי מזון, ביגוד, אוכל ורהיטים. אבל לא כל המהגרים אשר הגיעו למדינה כיהודים, הצטרפו באופן רשמי לקהילות היהודיות בגרמניה, חלק גדול מהם נותרו מחוץ לקהילות, חלקם בחרו בכך וחלקם לא קיבלו אישור ע"י הקהילה מאחר ומדובר במהגרים שאינם יהודיים על פי ההלכה. ומה שקרה הוא שהנותרים מחוץ לקהילות נטמעו בין מאות אלפי מהגרים שאינם יהודים, שגם הגיעו לגרמניה מברית המועצות. הרבה מאותם אלו שנקלטו בקרב הקהילות היהודיות אינם מוגדרים כיהודים על פי ההלכה,

בסך הכל, חלפו להן פחות משבעה עשורים, מאז טבחו הגרמנים, יחד עם שכניהם, בבני עמנו. כיום, קרוב לארבע מאות אלף ישראלים כבר מחזיקים ברשותם דרכון אירופי וכמותם, יש עוד קרוב למיליון, המתדפקים על דלתותיה השגרירות, בבקשה לקבל לידיהם דרכון שכזה. כך עולה מסקר שפרסם מכון דחף.

אבל, למרות זאת, כמות הישראלים שהגרו באחרונה לגרמניה, אינה מגרדת את מספרם הרב של יהודי ברית המועצות לשעבר, שעברו להשתקע בגרמניה. הסכם שנחתם בראשית שנות ה-90, בין ממשלת גרמניה לראשי הקהילות היהודיות, הביא לכך שאף מי שגיש את בקשת ההגירה בארצו, יהיה רשאי להגר לגרמניה. לתמיד. ולכן, הסיבה שרבים מיוצאי בריה"מ, מבכרים להגר לגרמניה מאשר לעלות לישראל, היא בשל היחס החם לו הם זוכים ממדינת גרמניה.

מדינת ישראל, בשונה משאר מדינות המערב, מתקשה להתחרות בסל הקליטה הגרמני. הסל הנדיב של הגרמנים, מציע למהגרים, מקום מגורים מסודר, קצבת מחיה חודשית, ביטוח רפואי, דמי אבטלה, ושירותי רווחה נוספים. בתנאים שכאלה, לא פלא שרבים מהישראלים, מבקשים אף הם להעתיק את מקום מגוריהם לגרמניה. אחרי הכל, תודו שעדיף לשבת בבית

נהר הריין החוצה את גרמניה

הזמנתם גלאט ?

המטבח הכשר בפרנקפורט מספק מאות מנות גלאט מדי יום לנוסעי חברת לופטהנזה הגרמנית • אם אין קמח אין תורה

מאת: א. קליין

בוודאי שמעתם כבר את השאלה, "הזמנתם גלאט?" מי שטס לחו"ל אי פעם, מכיר את התופעה. כשעה וחצי לאחר ההמראה, עוברים הדיילים עם עגלות עמוסות במגשי אוכל. עם או בלי כל קשר לשערוריות אל-על והשבת, דואגת כל חברת תעופה, ל"המשביעי" פרטי שלו.

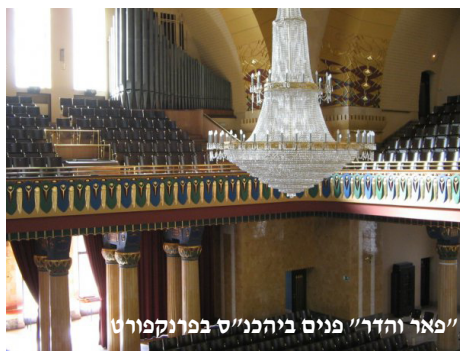
חברת 'לופטהנזה', או אם תרצו, טייסת הבית של גרמניה, בחרה בשירותי הקייטרינג של 'זוהר', כדי לספק לנוסעיה, אוכל כשר, גלאט למחדרין. זוהר גור, מסעדן וישראלי לשעבר, שהיגר לגרמניה לפני כשני עשורים, הוא זה שדואג עבור נוסעי לופטהנזה, לאוכל הכשר המוגש בטיסה.

במהלך ביקור הרבנים הראשיים בגרמניה, הגיע הרב הראשי הגר"י מצגר לביקור מיוחד במטבח הגלאט של חברת 'לופטהנזה', ועמד מקרוב על רמת הכשרות הגבוהה, עליה אחראי רבה הראשי של פרנקפורט, הרב מנחם קליין. מפתחות המחסנים למשל, מופקדים אצל שניים. מפתח אצל המשגיח ומפתח אצל אחד העובדים. זאת כדי להבטיח שהפועלים לא יכנסו למחסנים ללא פיקוחו של המשגיח. גם התנורים וכלי הבישול, נחתמים בסוף היום עם חותם מיוחד, ע"י המשגיח ולמחרת בבוקר, הוא זה שמוודא שלא נעשה שום שינוי במהלך הלילה.

לא בכדי התבטא הגר"י מצגר ואמר: "הייתי מציע להעתיק את השיטות של פרנקפורט לארץ".

הרב מצגר בביקור במטבח הגלאט של חברת לופטהנזה

מהגרמנים הם אנטישמים באופן מוצהר, והם אינם מתאמצים להסתיר את זהותם כבעבר.

נכון שהכחשת השואה הוצאה אל מחוץ האפשרויות ההתבטאותיות, אך ישנם כיום בגרמניה כשמונים ארגונים קיצוניים ימניים, כשיותר מעשרים מהם נחשבים ניאוןאציים. לא פעם הם עורכים הפגנות, נגד הגירתם של יהודים מברית המועצות לגרמניה. אתרים יהודיים מותקפים על ידם, עסקים של יהודים מועלים באש, מצבות מושחתות על ידם, פוגעים במוזיאונים יהודיים, ותקריות אלימות נגד יהודים ברחוב, הם כבר לא מחזה נדיר כל כך. המקרים הללו, שעבר התרחשו בעיקר בשטח המזרח-גרמני, מגיעות כיום גם למערב המדינה.

בעקבות הקריאות למנוע הגירה המונית של יהודים לגרמניה, ובשל מקרים רבים של זיוף וסחר במסמכים המעידים על יהדותם של הפונים לבקשת אשרות הגירה, משרד החוץ הגרמני הגביר את הפיקוח על אמיתותם של המסמכים. המשטרה החשאית הגרמנית, ממשלת ארה"ב

ומדינות רבות באירופה מסייעות אף הן במאמץ להשיג מידע מהימן אודות יהדותם של הפונים. הפיקוח הביא למצב של צניחה בעשרות אחוזים לכמות המבקשים לקבל אשרות הגירה. אלא שגם עובדה זו לא פותרת את בעיית היהודים וישראל. למרבה האבדסורד, הפיקוח והבדיקות הקפדניות גורמים לכך שרק אלו המחזיקים מסמכים המעידים ללא כל ספק על יהדותם,

המשך בעמ' 15

"אבן מקיר תזעק" שמות הנרצחים על קיר בית העלמין העתיק בפרנקפורט

שניסיונות ההטמעות יהיו גדולים יותר, כך יוקעו נושאי הגנים היהודיים מסביבתם. כמו אז, גם היום אנו יכולים לטעות ולהאמין שמדובר בתור הזהב של יהדות גרמניה, בכל מקרה למה שקשור באיכות חיים וליחס השלטונות ליהודים. למעלה ממיליון וחצי מוסלמים חיים בגרמניה, אולם היחס שהם מקבלים אינו משתווה ליחס אשר לו זוכים היהודים במדינה. חברי הקהילות השונות ברחבי גרמניה משלמים מס חבר לקהילה. דמי המס, משולמים ע"י המעביד מסך הברוטו. יצוין כי דמי החבר, המועברים לקהילות היהודיות, ע"י החברים, מקנים עבורם את הזכות ליהנות משרותי הקהילה כגון: שירותים סוציאליים, הנחה במוסדות החינוך, התחייבות למקום בבית הקברות המקומי והשתתפות פעילה במגוון התוכניות והפעילויות הנערכות ע"י הקהילה. כיום. הקהילה היהודית, בניגוד לאחרות, זוכה להכרה כאיגוד המעוגן בחוק וכמו הכנסייה הפרוטסטנטית או המוסדות הקתוליים, יש לה זכות להיות מיוצגת במגוון רחב של מוסדות ציבוריים.

אנטישמיות מתחת לפני השטח

אסור לנו לשכוח, שהסכנה אורבת בפניה. עם הזמן שחולף, נחלש האיסור המוסרי להתבטאות אנטישמית שגזרה החברה הגרמנית על עצמה, ומידי שנה, מספר התקריות האנטישמיות, כמעט ומכפיל את עצמו. הסקרים מראים שיותר מאי פעם, גרמנים רבים, סבורים שליהודים יש השפעה רבה מידי בחברה הגרמנית ובפוליטיקה העולמית. השגרירות הגרמנית פרסמה לא מזמן מחקר האומר ש 15%

היכונן חופשת קיץ חלומית לילדים באירופה

במגוון מסלולים, מבחר יעדים ובמחירים אטרקטיביים מלונת מפוארים ומפנקים

הכל ללא באחיה:

- טיסות הליק ושב
- חדרים דה ל'קס
- חדר כושר וספא אפאלו
- בריכה פנימית אקורה
- אירוח אירופאי - בשפע ישראלי
- גלאט כשר למאהדרין אן האהדרין
- כלל טיולים בכל יום עם הדריה ל'איה
- אלאבוליס אפאלריס ואמאליס
- לאקאמות היפיק ביומר באירופה

מוקד הזמנות: 050-8611941, 04-8438538

מרגליות MARGALLOT תיירות. נופש וארגון ארוצים

זוכים באשרה הגרמנית, האחרים, שיהדותם מוטלת בספק, נאלצים, בלית ברירה, להסתפק בעליה לישראל, ולגרמניה מגיעים ישראלים על מנת להשתקע שם...

שינוי לטובה

בשבוע האחרון, יצא לי לבקר בפרנקפורט ולעמוד מקרוב על חיי היהדות הפורחים באדמת גרמניה. בית הכנסת הגדול המכיל כאלפיים מקומות ישיבה, נמצא במערב העיר. 'יוסטנד', בגרמנית. אמנם שמעתי רבות על יופיו של בית הכנסת, אך כשנכנסתי פנימה, עצרתי נשימה. הגודל, העיטורים המרהיבים שעל הקירות והנברשת הענקית המשתלשלת מתקרת בית הכנסת מבטאים היטב את הפסוק: "ובהיכלו כולו אומר כבוד".

בשיחה קצרה עם הרב מנחם הלוי קליין, רבה של העיר פרנקפורט, הוא אומר: "המצב של גרמניה בכלל ופרנקפורט בפרט, טובה כיום, עשרת מונים מאשר בעברה הלא רחוק. בגלל המלחמה, גרמניה היא המדינה היחידה בה נעצרה והופסקה היהדות. כיום, מי שיכנס למבנה בית הספר החדש בפרנקפורט בזמן הלימודים, או לבית הכנסת הגדול בשבתות וחגים, לא יאמין למראה עיניו". אומר הרב קליין. אין ספק כי החורבן בקרב יהדות גרמניה, נותר אמנם גדול, אך בהחלט לא כפי שהיה

בעבר. זכויות רבות נקפות לזכות ארגון ה-ORD (או. אר. דה.), 'ועידת הרבנים האורתודוקסיים במדינת אשכנז'. הארגון שהוקם לפני כשלוש שנים ע"י רבני גרמניה, פועל רבות כדי להחליש כמה שיותר את תופעת ההתבוללות ובנוסף דואג רבות לקירוב הנוער. יצויין כי בית הדין פועל בשיתוף עם הרבנות הראשית בישראל. הרבנים הראשיים לישראל, הרב שלמה עמאר והרב יונה מצגר אשר ביקרו בגרמניה לאחרונה, הביעו התפעלות רבה מפעילות בית הדין והרבנים.

הרבנים הראשיים בביקור מיוחד בגרמניה

לפני כחודשיים, בשבוע האחרון שלפני פסח, לבשה גרמניה חג. הרבנים הראשיים לישראל, הגר"ש עמאר שליט"א והגר"י מצגר שליט"א, הגיעו לביקור מיוחד בגרמניה. הרבנים הראשיים כיתתו את רגליהם, בערי גרמניה, כדי לחזק את בית הדין שהוקם ע"י ועידת רבני אשכנז, ופועל בכפוף ובשיתוף עם הרבנות הראשית לישראל. היה זה ביקור קצר יחסית. ארבעה ימים בסך הכל, אך עמוסים וגדושים. הביקור התקיים רובו ככולו בעיר פרנקפורט, הבירה הכלכלית של גרמניה, עיר קצת פחות תיירותית, אך הרבה יותר יהודית, מאי פעם. במהלך הביקור, הגיעו הרבנים הראשיים לסיוור בבית הספר היהודי, המכיל בתוכו למעלה

מארבע מאות ילדים. הרבנים עברו בכיתות הלימוד ובקשו לברר מה בדיוק מלמדים את הילדים. הרבנים אף הציעו "להוסיף תוכנית מיוחדת", כאשר הפרס על כך יהיה, "ביקור התלמידים המצטיינים בלשכת הרבנים בארץ ישראל".

את תפילת השבת עשו הרבנים הראשיים בבית הכנסת הגדול המקומי, כאשר בסיום התפילה צעדו הרבנים ושאר אורחי הביקור, לעבר מסעדת 'זהר', לארוחת השבת. בראש הצועדים היו שני הרבנים הראשיים, כאשר לצידם היו שני שוטרים גרמניים. המראה המוזר, הזכיר לרבים את התמונות מאותם ימים. היום, עשרות שנים אחרי, מגיעים הרבנים הראשיים לראות מקרוב את התפתחות הקהילה היהודית בגרמניה, ואת ביה"ד שהקימו ועידת רבני אשכנז. ביום ראשון, יומו האחרון של הביקור, עזבו הרבנים את העיר פרנקפורט והמריאו לעבר העיר ברלין, שם נפגשו עם הקנצלרית, אנגלה מרקל. הלוי"ז העמוס של הקנצלרית, אפשר לה פגישה קצרה בת 15 דקות בסך הכל. במהלך הפגישה, ביקשו הרבנים את התערבותה של הקנצלרית, למען שחרור החיילים החטופים. הקנצלרית הביעה השתתפות בצער משפחות החטופים והבטיחה לפעול למענם.

גם נושא הקהילות היהודיות בגרמניה, עלה על הפרק, תוך שהרבנים מודים לקנצלרית, על הסיוע הרב שמעניקה המדינה למען יהודי גרמניה.

מהפיכה רוחנית

העבודה היא רבה וקשה, אך הרב קליין המכהן בתפקידו מזה ארבע עשרה שנה, רואה את האור בקצה המנהרה ומספר: "שינויים קטנים, אני רואה מדי יום. אך את השינוי המהותי ראיתי בערב פסח. אם בשנה הראשונה, כשהגעתי הנה, היו לי כמה עשרות שמכרו את החמץ, הרי שבערב פסח האחרון, הגיע מספרם למאות רבות. גם בני הנוער, שמגיעים לבית הכנסת, מצביעים ברגליהם על המהפיכה הרוחנית שעוברת על פרנקפורט". אין ספק שהמספרים מדברים בעד עצמם והעיר פרנקפורט עברה שינוי של ממש, לטובה. החשש העיקרי שמלווה את רבני גרמניה הוא הנוער. שהרי, ללא תשתית טובה, לא יהיה בידיהם את הכלים הנכונים להמשך חייהם, היהודיים. לא פעם בהרצאותיו, מנסה הרב קליין להבהיר את הנקודה הזו ולטעון, כי מתוך עשרה ילדים בכיתה, ישאר למעשה רק יהודי אחד. כשבעים אחוז מתוך אלו שיתחננו, יעשו זאת בנישואים מעורבים ל"ע. וזאת עיקר העבודה. הדאגה לגוע היהודי ושמירה על שורשיו.

הרב קליין אומר כי בנושא זה אין מרשם רופא ואף לא תרופת פלא למיגור התופעה המאיימת על המשך קיומה של יהדות גרמניה: "הדרך היחידה היא, להתמודד עם הבעיה הזו באמצעות חינוך והסברה. הצעד הראשון הוא לדבר על הבעיה, ולא לטמון את הראש בחול".

הרב עמאר בעת הביקור בביה"ס המקומי

הרב עמאר עם אחד הדיינים

רבה של פרנקפורט הרב מנחם קליין עם הרבנים הראשיים